

In the article these researches of interest of students of technical institute of higher are presented to personality self-perfection through the socially-psychological training. The necessities of students are characterized in self-perfection in personality and professionally-personality aspects.

Стаття надійшла до редакції 25.09.2009 р.

УДК 378.147:37.013 (477)

*Кусій М.Р.,
м. Вінниця, Україна*

НОВІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ У ВНЗ

Постановка проблеми. Соціально-економічні перетворення, що відбуваються в Україні висувають нові вимоги до підготовки фахівців. Вхідження освіти України в Болонський процес привело до зміни цілей, задач та умов здійснення навчання у вищих навчальних закладах (ВНЗ). Відповідно до цього розробляються, удосконалюються та впроваджуються нові педагогічні технології навчання.

У зв'язку з тим, що нині здійснюється модернізація української системи освіти, котра висуває нові вимоги до результатів навчання, а також до підготовки висококваліфікованих працівників у всіх галузях освіти, в тому числі до педагога, його професійної мобільності. В першу чергу, це стосується готовності сучасного педагога до інноваційної діяльності, що передбачає:

- здатність до оволодіння новими технологіями діяльності в своїй професійній сфері, значне збільшення рівня самостійності та прийняття рішень;
- мобільність одержаної освіти, адаптованість до нових вимог ринку праці;
- підвищення фундаментальності освіти в умовах постійного зростання наукоємнісних технологій, автоматизації виробничих процесів і т. ін.;
- оволодіння інформаційно-комунікаційними технологіями (ІКТ) у професійній діяльності.

У цьому зв'язку швидка зміна змісту, характеру професійної діяльності на основі впровадження нових педагогічних технологій вимагає нового

рівня кваліфікації педагога, основи якої закладаються у вищому навчальному закладі.

Отже, традиційна система освіти нині не здатна забезпечити досягнення нових освітніх результатів у межах традиційної системи навчання. З цією метою потрібні нові підходи, засоби та на їх основі нові педагогічні технології, які б вписувались в традиційну систему навчання та сприяли якійсь підготовці фахівців.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що значна кількість науковців опікувалася проблемою розроблення та впровадження педагогічних технологій в навчальний процес: А.Алексюк, В.Безпалько, Р.Гуревич, Г.Кедрович, М.Кларін, Є.Полат, О.Падалко, Є.Пехота, Н.Приходько, В.Сидоренко, С.Сисоева, В.Сушко, Г.Селевко та ін.

У свій час К. Ушинський писав, що «навчання – це праця, повна активності та думки». Проте нині активна творча сторона навчання недостатньо активізована у традиційній організації навчального процесу.

Підвищення якості проведення занять – одна із актуальних проблем удосконалення навчально-виховного процесу.

Проблемою педагогічних технологій як складовою педагогічної системи займались багато психологів і педагогів: В. Безпалько, М. Кларін, С. Маврін – визначенням педагогічної технології; Б. Ліхачов – задачами педагогічної технології; Г. Щукіна, М. Скаткін, А. Маркова – діяльнісним підходом у навчанні. Поряд з цим, аспект практичної реалізації сучасних педагогічних технологій на заняттях донині залишається актуальним.

Мета статті полягає в розгляді та визначенні поняття «педагогічна технологія», модернізації системи освіти, оновлення її змісту та організації на основі вдосконалення педагогічної технології у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Важливою проблемою модернізації вищої освіти є підвищення якості підготовки фахівців, можливо, за рахунок удосконалення педагогічних технологій, що використовуються в навчальному процесі ВНЗ.

Ученими-дидактами, вчителями-новаторами розроблені шляхи оптимізації навчального процесу (Ю. Бабанський); технологічний процес поетапного формування розумових дій (Н. Тамуріна); основні технологічні прийоми укрупнення дидактичних одиниць засвоєння математичного навчального матеріалу (Г. Ерднієв); інтенсифікація навчання на основі схематичних і знакових моделей навчального матеріалу (В. Шаталов); гумано-особистісна технологія (Ш. Амонашвілі); викладання літератури як предмета, формуючого людину (Є. Ільїн); технологія комунікативного навчання

іншомовної культури (Є. Пасов); технологія перспективно-попереджувального навчання з використанням опорних схем у процесі коментованого управління (С. Лисенкова); технологія диференціації навчання, що заснована на обов'язкових результатах (В. Фірсов); культуровиховна технологія диференційованого навчання за інтересами (І.Закатова); технологія індивідуалізації навчання (Інге Унт, А. Границька, В. Шадриков); колективне навчання (А. Рівін, В. Дяченко); комп'ютерні технології навчання (М. Жалдак, Н. Морзе) та ін.

Процес технологізації педагогічної діяльності пройшов довготривалий шлях. Перші педагоги-технологи були ще в Старовинному Єгипті та Вавілоні.

Першу наукову педагогічну технологію створив видатний чеський педагог Ян Амос Коменський. Головна ідея цієї технології – гарантія позитивного результату. Головною задачею цієї технології було створення механізму навчання, яку він назвав «дидактичною машиною». Для неї потрібно було винайти:

- твердо усталені цілі;
- засоби досягнення цілей;
- правила користування цими засобами для поставленої цілі.

З часів Я. Коменського в педагогіці здійснювались спроби зробити навчання схожим на відлажений механізм, робились спроби «технологізувати» навчальний процес, які в більшості зводились до використання технічних засобів навчання.

З 1960 р. вводиться термін «педагогічна технологія», первинним фундаментом якого стало програмоване навчання. Характерними рисами його стало уточнення навчальних цілей, поступова, поетапна процедура їх досягнення.

Академік В.Давидов наголошував «Використання комп'ютерів у програмованому навчанні привело до формування у школярів лише вузьких знань та навичок виконавського характеру, не сприяло їхньому переносу в нові ситуації, розвитку творчого мислення».

Для подальшого розвитку освіти було взято саме цінне і раціональне, що нині використовується в навчальному процесі.

У 1970 році системний підхід дозволив розв'язати дидактичні проблеми, що відповідають цілям, досягнення яких визначається і описується.

У 1970-1980 рр. педагогічні технології охоплюють усі країни, отримують визнання ЮНЕСКО.

У філософському словнику наводиться таке визначення технології: «Набір і послідовність операцій, що виконані за допомогою техніки в кожному виробничому процесі».

Тривалий час уважалось, що термін «технологія» не можна використовувати в педагогічному процесі, а тільки у виробничому. Технологізувати можна будь-яку людську діяльність за умови повторення її елементів та масштабності здійснення. Тому термін «педагогічна технологія» має рацію, але різні вчені дають різноманітні визначення:

- Педагогічна технологія – це сукупність психолого-педагогічних установок, що визначають спеціальний набір і компоновку форм, методів, способів, прийомів навчання, виховних засобів; вона є організаційно-методичним інструментарієм педагогічного процесу (Б. Ліхачов).

- Педагогічна технологія – це змістовна техніка реалізації навчального процесу (В. Безпалько).

- Педагогічна технологія – це опис процесу досягнення планованих результатів (І. Волков).

- Педагогічна технологія – це продумана в усіх деталях модель спільної педагогічної діяльності з проектування, організації та здійснення навчального процесу із забезпеченням комфортних умов для учнів та вчителя (В. Монахов).

- Педагогічна технологія – це системний метод створення, використання та визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних, людських ресурсів та їхньої взаємодії, які ставлять своєю задачею оптимізацію форм освіти (ЮНЕСКО).

- Педагогічна технологія означає системну сукупність і порядок функціонування всіх особистісних, інструментальних і методологічних засобів, що використовуються для досягнення педагогічної мети (М. Кларін).

- Під педагогічною технологією необхідно розуміти поопераційно організовану діяльність педагога (вчителя), взаємодіючого із школярами з метою досягнення найбільш раціональним шляхом деякого педагогічного стандарту на специфічній методичній основі (С. Маврін).

- Педагогічна технологія у широкому сенсі трактується як систематичний метод планування, використання та оцінювання всього процесу навчання, засвоєння знань шляхом обліку людських і технічних ресурсів, взаємодії між ними з метою досягнення більш ефективної форми освіти (А. Кузибецький).

- Педагогічна технологія – це сфера знання, що включає методи, засоби навчання та теорію їх використання для досягнення мети освіти [4].

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИЩОЇ ШКОЛИ

- Педагогічна технологія – сукупність, спеціальний набір форм, методів, засобів, прийомів навчання, виховних засобів, які системно використовуються в навчальному процесі, на основі задекларованих психолого-педагогічних установок [Вікіпедія].

Як зазначають І. Зязюн [1] і С. Сисоєва [3], саме використання педагогічних технологій у підготовці майбутніх фахівців дає змогу проектувати й реалізувати сукупність методів, прийомів і впливів, застосованих для досягнення мети цієї підготовки.

На нашу думку, одним із найбільш удалих визначень педагогічної технології запропонував В.Безпалько, оскільки розкрив зміст технології у педагогіці:

- за допомогою педагогічної технології відбувається попереднє проектування навчально-виховного процесу;

- педагогічна технологія передбачає проект навчально-виховного процесу, що визначає структуру і зміст навчально-пізнавальної діяльності самого учня;

- у педагогічній технології цілеспрямоване навчання – центральна проблема, що розглядається в двох аспектах:

- *перший* – діагностичне цілеутворення та об'єктивний контроль якості засвоєння учнями навчального матеріалу;
- *другий* – розвиток особистості в цілому;

- принцип цілісності – розробка та практична реалізація педагогічної технології.

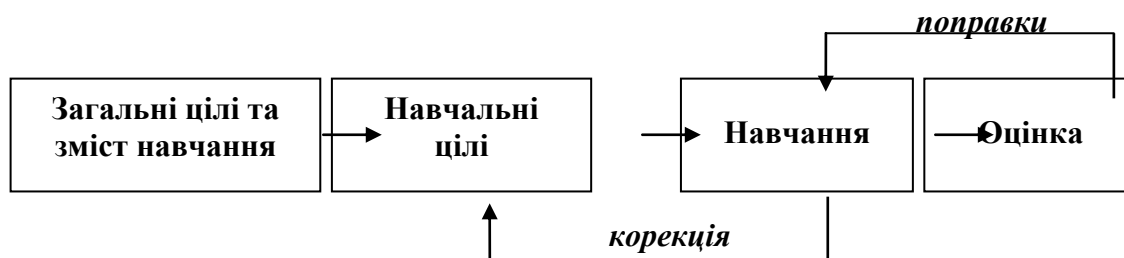
Отже, згідно з думкою В. Безпалька, педагогічна технологія спрямована на формування особистості.

Педагогічна технологія використовує як теоретичний інструмент системний аналіз. Вона немов би переводить загальні теоретичні основи навчання, які у вигляді принципів і закономірностей формулює загальна дидактика, у систему норм і вказівок, як потрібно проектувати педагогічні системи, здійснювати на практиці ефективні дидактичні процеси в тих чи інших умовах.

Необхідно погодитись з тим, що педагогічна технологія – це напрям у педагогіці, за словами В. Безпалько, що здійснює «чисто прикладне, практичне продовження загальної дидактики і педагогіки в цілому».

М. Кларін наводить специфіку педагогічної технології, що потребує конкретизацію цілей.

Конструювання навчального процесу (за М. Кларінім):

Наведена схема конструювання навчального процесу перегукується з роботами закордонних дослідників (Р. Гонье, Л. Бриггс, А. Ромішовський та ін.), які відзначають наявність відтворювального навчального циклу, котрий включає зворотний зв'язок, діагностику, корекцію і рефлексію.

Як технологічна норма це відображено в структурі навчальних занять, що включають такі елементи: організація уваги, інформування про мету, активізація раніше засвоєного, стимулювання дій учнів (студентів), забезпечення зворотного зв'язку, керівництво діяльністю учнів (студентів), оцінка їхньої діяльності.

Необхідно зауважити, що В. Безпалько не вважає технологічний підхід ідеальним, виділяючи його негативні риси:

- орієнтування на навчання репродуктивного типу;
- нерозробленість мотивації навчальної діяльності;
- ігнорування особистістю.

У зв'язку з переходом вищої освіти України на кредитно-модульну систему навчання широкого застосування у педагогічній практиці одержала нині педагогічна технологія, що побудована за принципом модульного змісту.

Змістом модульної технології навчання є така зміна організаційних основ педагогічного процесу у ВНЗ, що забезпечують умови для індивідуалізації та диференціації навчання. Структурною одиницею технології є модуль.

Модуль – задокументована, логічно завершена, відносно самостійна, цілісна частина освітньої, освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, практики, стажування), сукупність теоретичних і практичних завдань відповідного змісту та навчально-методичного забезпечення із завершальними контрольними заходами, що мають на меті встановити рівень успішності суб'єкта навчання [2, с. 516].

Модуль визначає розділ навчальної дисципліни чи курсу, програма яких складається з частин, однакових за обсягом або кратним кредитам Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS). Модуль може бути змістовою складовою програми або розділом дисципліни, курсу.

Засвоєння модуля розпочинається з оглядово-настановчої лекції, після якої відбувається індивідуальна самостійна навчальна робота, консультації, декілька тьюторських занять, що в сукупності складають зміст модуля.

Модульна технологія навчання надає студентам можливість вивчати курс за індивідуальним планом, що стимулює самостійну роботу студентів, надаючи їм можливість визначати індивідуальний темп засвоєння навчального матеріалу, самостійно вибирати форми вивчення та контролю за рівнем засвоєння.

Таким чином, педагогічна технологія наближає педагогіку до точних наук, а педагогічну практику, яка включає творчість викладача, робить організованим, керованим процесом з позитивним результатом.

Висновок. Визначення поняття «педагогічна технологія», її наукове обґрунтування та вдосконалення сприятиме модернізації сучасної системи освіти, оновлення її змісту, робить навчальний процес керованим, відкриваючи можливість студентам здійснювати навчання за власною траєкторією. Використання нових педагогічних технологій в навчальному процесі ВНЗ сприяє підготовці фахівця нового рівня, здатного до оволодіння новими технологіями діяльності в своїй професійній сфері.

Список літератури: 1. Зязюн І.А., Сагач Г.М. Краса педагогічної дії: [навч. посіб.] Зязюн І.А., Сагач Г.М. – К.: Україно-фінський інститут менеджменту і бізнесу, 1997. – 302 с. 2. Енциклопедія освіти / Академія пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с. 3. Сисоєва С.О. Підготовка вчителя до формування творчої особистості учня: монографія / Сисоєва С.О. – К.: Поліграфкнига, 1996. – 240 с. 4. Селевко Г.К. Современные образовательные технологии: Учебное пособие. – М.: Народное образование, 1998. – 256 с.

М.Р. Кусій

НОВІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ У ВНЗ

В статті розглянуто різні підходи до визначення терміну «педагогічна технологія» і проблема модернізації сучасної освіти України на основі удосконалення педагогічних технологій, які використовуються у навчальному процесі вищих навчальних закладів.

М.Р. Кусий

**НОВЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СПОСОБ
ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ В ВУЗ**

В статье рассмотрено разные подходы к определению термина «педагогическая технология» и проблема модернизации современного образования Украины на основе усовершенствования педагогических технологий, какие используются в учебном процессе высших учебных заведений.

M.R. Kusi

**NEW PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES AS MEANS OF IMPROVING
OF TEACHING EFFECTIVENESS IN THE HIGHER EDUCATIONAL
INSTITUTIONS**

The article deals with the different approaches to the term definition “pedagogical technology” and the problem of updating of the modern education in Ukraine on the basis of improvement of pedagogical technologies which are used in the teaching process of higher educational institutions.

Стаття надійшла до редакції 12.11.2009 р.

УДК 378

*Згурская М.П.,
г. Харьков, Украина*

**МОТИВАЦИОННАЯ ГОТОВНОСТЬ К ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК ФАКТОР ФОРМИРОВАНИЯ
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ ПРЕПОДАВАТЕЛЯ
ТЕХНИЧЕСКОГО ВУЗА**

Общая постановка проблемы. Важнейшую роль в достижении современного уровня образования, повышении его эффективности и реализации педагогических целей играет система высшего образования. В настоящее время сложившаяся ситуация свидетельствует о необходимости привлечения молодых специалистов в высшую школу. Актуальность настоя-